

A magyar suttogo

Cseri Péter

A suttogo valójában nem is suttogo. Sőt, egyáltalán nem ad ki hangot. Kézjelekkel, gesztusokkal, testtartással, szemkontaktussal kommunikál a lóval. A laikusnak persze úgy tűnik, mintha a lovas azzal a zabolázza meg az állatot, hogy misztikus szavakat ság a fülebe. Valójában mindketten hallgatnak.

Robert Redford népszerű filmjének, A suttogónak a főszereplőjét valós személy alapján mintázták meg. Ő a most 76 éves Monty Roberts, a lovakkal való erőszakmentes foglalkozás módszerének kidolgozója. A cherokee indián ősöktől származó Roberts fiatal korában s'nevadai prérin években át tanulmányozta a vadlovak egymás közötti kommunikációját, majd a jeleket megpróbálta emberi gesztusokra átültetni, és rendszerbe foglalni. Roberts ezt a sajátos nyelvet Equusnak nevezte el.

Az Equust Magyarországon egyelőre csak a 33 éves gödi Pataky Kata „beszéli”. Ő az egyetlen magyar, aki nem csak hónapokig tanult Monty Roberts kaliforniai farmján, hanem megszerezte a módszer oktatásához szükséges végzettséget is.

– Az utolsó vizsgán az volt az egyik feladat, hogy negyven percen belül fel kellett nyergelnem egy olyan musztángot, amelynek a hátán még soha nem volt nyereg – mondja Pataky Kata. – Mindezt verébis kommunikáció és fizikai fenytés nélkül, kizárólag az Equus használatával kellett megoldanom. Sikertelt.

Monty Roberts – látva, hogy Kata miként bánik a lovakkal – azt mondta neki, biztos benne, hogy a lány ereiben indián vér csörgedezik.

Erre azért kicsi az esély. Kata izig-vepig pesti lány, szülei – akiket már elveszített – szintén a fővárosban éltek. Édesapja Pataky Imre Kossuth-éjjas bábművész volt, édesanyja közönszervezőként dolgozott a Vígyszínházban. Az első magyar suttogo négyéves korában ült először lovony egy balatoni nyaralás során. Bár a lovon

ban cseperedett fel, hetente legalább kétszer találkozott lovakkal.

– Anyai nagynéném, Vargó Erzsébet, aki egyébként szőlőtáncos volt a Magyar Állami Népi Együttesben, amatőr hajtként minden szabadidejét az ügétön töltötte, ahová rendszeresen magával vitt – meséli. – Megörültem a lovakért. Édesapám felidőzte magát, hetente többször is kivitt lovalogni a nemzeti lovardába. Pedig nem lovasnak készültem, hanem úszónak.

Pataky Kata húszéves koráig versenyszerűen úszott. A kilencvenes évek közepén mellúszóként ötször nyert magyar bajnokságot, nemzetközi szinten azonban nem sikerült kiugró eredményt elérnie. Az élsportolói pályafutását lezárva polgári foglalkozás után nézett: elvégezte a kereskedelmi és vendéglátó-ipari főiskolát, majd évekig kereskedelmi és marketingasszisztensként dolgozott. Számos munkahelyen megfordult, de valahogy nem találta a helyét.

Ekkor már volt egy saját lova, Kedves, aki még csikóként került hozzá 1996-ban. Akkortól az összes szabadidejét Kedvesre pazarolta.

– Gyerekkorom óta a lovak jelentették a biztos pontot az életemben – mondja. – Kamasz koromban minden nyáron egy lovardában dolgoztam, ahol a munka után örökig lovagolhattam. Sőt, gimnazistaként tereplóvas tőrakat is vezethettem a felnőtteknek. Végig benne volt az életemben az a lehetőség, hogy a hobbimból egyszer majd hivatás válik.

A suttogóként elhíresült Monty Roberts 1998-ban olvasott először. Hamarabb került a kezébe az amerikai lovasról szóló kötet (The Man Who Listens to the Horses), mint ahogy a moziban látta volna a sikerfilmet. A könyv, amelyben Roberts a lovakról, az emberek és a lovak között kialakítható sajátos kommunikációról értekezett, lenyűgözte Pataky Katát. Úgy érezte, hogy a Roberts-féle módszer elsajátításának és hazai elterjesztésének kell szentelnie az életét.

A váltás azonban nem volt olyan egyszerű. A váltás azonban nem volt olyan egyszerű.

– Évekig hezitáltam, hogy otthagyjam-e azt a telekommunikációs céget, ahol biztos állásom volt. Nem mintha egész életemben csengőhangokat akartam volna forgalmazni, de azt azért előre lehetett sejtetni, hogy ez a kaland nagyon drága lesz, ráadásul egyáltalán nem volt biztos, hogy alkalmas vagyok-e suttogóra. Végül a férjem győzött meg arról, hogy soha nem lesz belőlem boldog ember, ha nem teszem próbára magam. Négy évvel ezelőtt belevágtam a dologba: jelentkeztem Monty Roberts tanfolyamára.

A képzés több szinten folyt, Pataky Kata előbb Angliában, majd az Egyesült Államokban sajátította el a Roberts-módszert. Tavaly sikerült megszereznie a jelenleg létező legmagasabb fokozatot, az oktatói (instruktori) végzettséget. Jelenleg 25 instruktort dolgozik szerte a világon. Kelet-Európában ő az egyetlen, aki ilyen képesítéssel rendelkezik. Pataky Kata sokat kockáztatott azért, hogy időig eljuthasson. A család megtakarított pénze, valamint a menedzserként dolgozó férje fizetésének egy jelentős része is ráment a tanulmányokra: eddig több mint hatmillió forintot áldoztak arra, hogy Kata álma valóra válhasson.

Nagy kérdés, hogy a befektetés megtérül-e valaha. Pataky Kata jelenleg az interneten hirdeti a saját kurzusait, amelyeket az ország különböző pontjain tart a Roberts-módszer iránt érdeklődő, lovak szerető embereknek. A jelentkezők között egyaránt akadnak profi versenyzők, hobbilovások, illetve olyan kezdők, akik egyelőre csupán a lovakkal szembeni féltelmeiket szeretnék leküzdeni.

A módszer lényege, hogy a Roberts által megalkotott jelrendszer segítségével a lovas bizalmos és megértésen alapuló kommunikációt alakítson ki a lóval. Az ember az irányítást nem pálcával és hangos szóval, hanem azzal ragadhatja magához, ha a testbeszédével magára veszi a vezérlő szerepet – vallja Pataky Kata, aki szerint a lovak erőszak alkalmazása nélkül is formálhatók, alakíthatók, nevelhetők.

Pataky Kata a testbeszédével a vezérlő szerepkörébe lép
Fotó: Kurucz Árpád

– Három másodpercem van arra, hogy egy konkrét dolog miatt jutalmazzam vagy büntessem a lovat, különben már nem képes összekapcsolni a két eseményt. A büntetés kifejezést egyébként nem is használjuk, korrigálásnak hívjuk, ha jelezni akarjuk az állatnak, hogy rosszat csinált. A korrigálás soha nem lehet fájdalmas a ló számára, csupán kellemetlen. Ilyen például, ha szándékosan hátraleptem, ha szűk körben járatom, vagy ha vízzel szembe spriccelem.

Pataky Kata még nem fejezte be a tanulmányait, igaz, most már idehaza szeretne folytatni: tervel szerint összel beiratkozik a gyógypedagógiai főiskolára. Leginkább az izgatja, miként lehetne a lovas terápiát az eddiginél hatékonyabban alkalmazni a sérült gyerekek, különösen az autista fiatalok képzésében. Magyarországon ugyan sokan foglalkoznak lovas terápiával, de az erre a feladatra alkalmas lovak speciális kiképzésének elméletét és gyakorlatát még senki nem dolgozta ki.

– A lovak viselkedése sokban hasonlít az autista emberekéhez – mondja Pataky Kata. – Például a lovak is el szoktak merülni a dolgok részleteiben, valamint erősen ragaszkodnak a szokásaikhoz. Ha leteszek egy sárga esőkabátot a versenypályára jobb oldalra, a ló először megijed a szokatlan jelenségtől, majd néhány nap múlva megszokja. Ha ugyanezt a kabátot egy hét után átrakom a pályára bal oldalra, a ló nem fogja felismerni, és újra megijed tőle. Jellemző autisztikus vonás.

Pataky Katának két éve – Kedves elvesztése óta – nincs saját állata. A suttogo azt mondja, nem is lesz.

– A munkám lényege, hogy naponta új és új lovakkal találkozom. Ebben nem fér bele az a sok kötöttség, amit egy saját állat jelent. Az eddigi tapasztalataim szerint az Equus-nyelvet a világ minden táján „beszéli” a lovak. Eddig legalábbis mindig állattal sikerült megértetnem magam. Mégis mindennyik lótlól tanulok valamit újat. Nincs ennél izgalmasabb a világon.

Végül a férjem győzött meg arról, hogy soha nem lesz belőlem boldog ember, ha nem teszem próbára magam. Négy évvel ezelőtt belevágtam a dologba: jelentkeztem Monty Roberts tanfolyamára.

20 • Arcok

